W. HAUFF

Pluc cel mic

În Niceea, iubitul meu oraș de baștină, trăia odată un om, pe nume Muc cel mic. Eram copil pe vremea aceea, dar îmi aduc bine aminte de el. Poate, fiindcă din pricina lui am mîncat de la tata o bătaie soră cu moartea. Cînd l-am cunoscut, Muc cel mic era un holtei bătrîn, dar nu mai înalt de cîțiva coți; pe deasupra, avea și o întățișare tare ciudată: un cap mare, mare de tot, mai mare decît vreun alt cap de om, și un trup mic și plăpînd. Muc trăia într-o casă uriașă, singur-singurel și tot singur își făcea de mîncare; nu se arăta pe uliță decît o dată pe lună, și dacă pe la vremea prînzului nu s-ar fi zărit ridicîndu-se un fum gros

din hornul casei sale, nimeni n-ar fi știut dacă Muc cel mic mai trăiește ori nu; seara se plimba pe acoperiș și, de jos, din ulița, ți se părea că un cap uriaș umblă de unul singur încolo și încoace. Tare răutăcioși eram noi, băieții, pe vremea aceea: cît era ziulica de mare ne țineam numai de năzbîtii. Ziua cînd Muc cel mic își părăsea casa era o adevărată sărbătoare pentru noi; ne strîngeam din vreme în fața casei lui și îl așteptam; ușa se deschidea și în prag se ivea un cap mare cu un turban și mai mare, urmat de un trupșor pirpiriu, îmbrăcat cu o feregea mică, ponosită de sub care se zăreau niște șalvari largi, încinși cu un brîu lat; în brîu era înfipt un hanger lung, atît de lung, că a-nevoie îți puteai da seama dacă Muc atîrnă de hanger sau hangerul de Muc.

De cum pășea pe ulița, porneam să chiuim de vuia văzduhul; ne zvîrleam tichiile în aer și țopăiam nebunește în

jurul lui. Dar Muc ne întîmpina dînd grav din cap și cobora cu pași domoli ulița, tîrșîindu-și tălpile — asta din pricina papucilor lui nemaivăzut de mari. Noi, băieții, ne luam după el strigînd într-una: „Muc cel mic, Muc cel mic!“ I-am făcut și o strigătură hazlie, pe care i-o cîntam adesea; suna cam așa:

Muc, Muc, Muc, micule Muc!
Hai la joacă, nu sta cuc!
Casa ta e mare, mare!
Capul tău pereche n-are:
Urias ca un ceaun.
Muc, piticul nostru bun,
Sari și ia-te după noi!
Prinde unul, prinde doi,
Muc, Muc, Muc, piticul Muc!

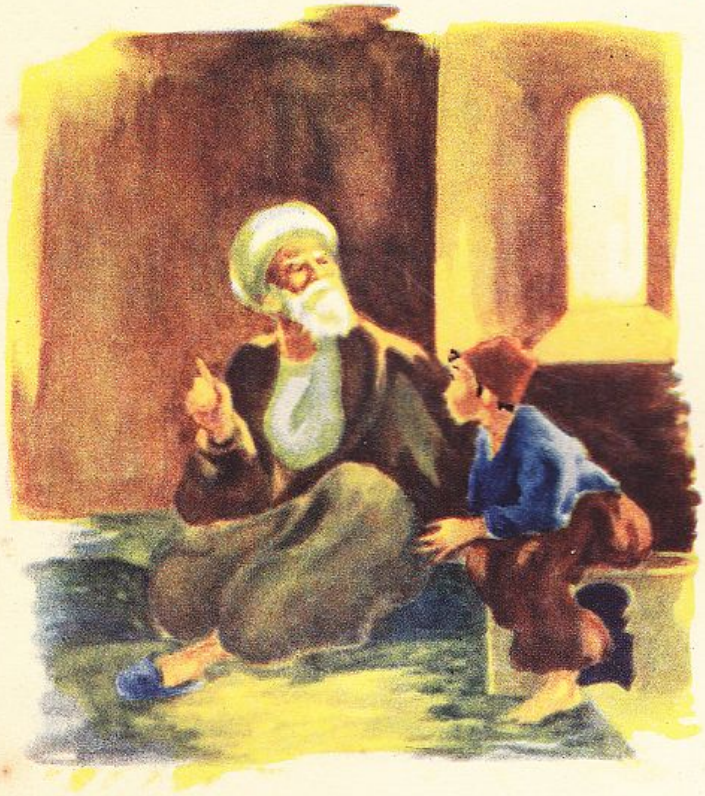

Așa ne desfătam adesea pe socoteala lui și trebuie să mărturisesc, spre rușinea mea, că eu eram capul răutăților: îl trăgeam mereu de mica lui feregea și odată l-am călcat pe papucii lui uriași, iar bietul Muc s-a împiedicat în ei și a căzut. Întîmplarea aceasta mi s-a părut nespus de hazlie, dar mi-a trecut curînd pofta de rîs cînd l-am văzut pe Muc cel mic îndreptîndu-se spre casa tatălui meu. A intrat în casă la noi și a zăbovit acolo un timp. Eu am stat pitit după poartă pînă cînd Muc a ieșit, însoțit de tatăl meu, care îl ținea cuviincios de mînă și își lua rămas bun de la el cu multe plecăciuni. Nu prea mă simțeam în apele mele, așa că am rămas o bună bucată de vreme în ascunzătoarea mea. În cele din urmă însă, foamea care m-a răzbit s-a dovedit mai tare decît frica de bătaie, și, pocăit, cu capul plecat, m-am înfățișat înaintea tatălui meu.

— Am aflat că l-ai supărat pe bunul Muc! spuse el aspru. O să-ți spun povestea lui și n-o să mai rîzi de el. Dar, înainte și după ce ți-o voi spune, ai să-ți primești papara obișnuită.

„Papara obișnuită“ erau cele douăzeci și cinci de lovituri, pe care tata, din păcate, le număra cu multă grijă. Scoase țeava lungă a pipei sale, deșurubă mușțiucul și, mai mînios ca oricînd, îmi trase cu ea o bătaie strașnică. După ce isprăvi cu toate cele douăzeci și cinci de lovituri, și îmi porunci ca altădată să mă port cu luare-aminte, începu să-mi spună povestea lui Muc cel mic:

Tatăl lui Muc, pe care-l chemase de tapt Mucrah, fusese un om de vază în Niceea, numai că era tare sărac. Trăia aproape tot atît de singuratic ca și acum feciorul lui. Pe Muc nu-l prea avea la inimă — îi era rușine de înfățișarea lui de pitic și îl lăsa să crească la voia întîmplării. La șaisprezece ani, Muc era încă un copil vesel, dar tatăl său, om zgîrcit la zîmbet, avea pentru el numai vorbe de dojană: ba că e copilăros, ba că e încă necopt la minte, ba că e prost...

Într-o bună zi, bătrînul a căzut rău de tot și de aici i s-a tras moartea. Muc cel mic a rămas singur pe lume, neștiutor și sărac. Neamurile, cîinoase, cărora tatăl lui le rămăsese dator pînă peste cap, îl goniră din casă pe săr-

manul băiat, povățuindu-l totodată să plece în lumea largă să-și caute norocul. Muc cel mic se gătì bucuros de drum: o singură rugăminte ar fi avut și el: să i se dăruiască straiele tatălui său. Ruga i-a fost împlinită pe dată. Straiele nu i se potriveau de loc, căci părintele lui fusese un om voinic și înalt. Muc nu stătu însă mult pe gînduri : le retează poalele și le îmbrăcă. De strîmtat însă uitase să le strîmteze și de aceea veșmintele sale, cu care mai umblă și astăzi, păreau atît de ciudate ; turbanul uriaș, brîul lat, șalvarii largi, mica feregea albastră, toate erau moștenire părintească. Ei, și Muc își înfipse în brîu hangerul lung cu înfloriturì al tatălui său, își luă un băț și purcese la drum.

Colindă voios ziulica întreagă, că doar plecase în căutarea norocului... De zărea în praf vreun ciob scînteind la soare, îl vîra iute în buzunar, în credința că se va schimba pe dată în cea mai frumoasă nestemată ; de vedea strălucind în depărtare cupola vreunei moschei sau oglinda sclipitoare a unui lac, își închipuia că a și ajuns în țara minunilor. Dar, vai ! De cum se apropia, nălucirile piereau ca un vis, iar oboseala și foamea îi aminteau că se află încă pe lumea asta.

Două zile și două nopți rătăci el amărît și flămînd, dar de noroc tot nu dădu ; hrană îi erau doar roadele cîmpului, iar culcuș, pămîntul tare. În zorii celei de a treia zi, de pe o înălțime, zări o cetate mare. Semilunile sclipeau de pe minaretele sale și steagurile fîlfîiau în felurite culori pe acoperișuri, făcîndu-i parcă semn să se apropie. Uimit, Muc se opri și cuprinse cu privirea cetatea și împrejurimile ei. „Aici e norocul lui Muc cel mic ! își zise el.

Acum ori niciodată!“ Și, cu toate că era istovit, sări în sus de bucurie. Își adună apoi toate puterile și se îndreptă într-acolo. Deși cetatea părea foarte aproape, ajunse la zidul ei abia spre amiază, pentru că nu-l mai țineau picioarele și din timp în timp simțea nevoia să poposească la umbra cîte unui palmier, ca să-și mai tragă sufletul. În sfîrșit ajunse în fața porților! Își netezi mica lui feregea, înfășură mai bine turbanul, strînse brîul și înfipse temeinic în el hangerul său lung; apoi scuturâ colbul de pe papuci, luă bățul și păși hotărît în cetate.

Bătu îndelung ulițele în sus și-n jos, dar nu văzu nici o ușă care să i se deschidă și nu auzi nici un glas care să-l îmbie: „Intră, micule Muc, mănîncă și bea după pofta inimii și odihnește-ți picioarele trudite de atîta drum!“

Tot colindînd așa, Muc ajunse în fața unei case mari, arătoase, și tocmai cînd se uita la ea cu mai mult jind, se deschise o fereastră și în ea se ivi o bătrînă care strigă cu glas cîntat:

Străchinuța-i plină, plină!
Hai, vecine, hai, vecină!
Cîte unul, cîte doi,
Masa-i pusă pentru voi.
Vecinelor, fuguța,
Plină, plină-i străchinuța.

Și pe poarta casei dădu buzna înăuntru o droaie de cîini și de pisici. Muc stătu o clipă pe gînduri dacă să primească invitația, dar își luă numaidecît inima în dinți și păși în urma cîtorva pisicuțe. Ele cunoșteau desigur mai bine ca el drumul spre bucătărie.

Pe scară, Muc se întîlni cu bătrîna pe care o văzuse la fereastră. Femeia se uită la el încruntată și-l întrebă ce poftește.

— Ai chemat toată lumea la masă și, fiindcă sînt tare flămînd, am venit și eu.

Bătrîna rise și-l întrebă:

— De unde vii, om ciudat? Toată lumea știe că eu gătesc bucate numai pentru drăgușele mele de pisici, și doar din cînd în cînd le mai chem și niscaiva oaspeți de prin vecini.

Atunci, Muc cel mic îi povesti bătrînei cît de greu o dusese după moartea părintelui său și o rugă să-i îngăduie să mănînce și el laolaltă cu pisicile. Înduioșată de trista lui poveste, femeia îl pofti în casă și-i dădu să mănînce și să bea pe săturate. După ce prichindelul mai prinse puteri, ea îl privi lung și grăi:

— Muc, rămîi în slujba mea! N-o să te ostenești prea mult, iar eu o să am grijă de tine.

Muc cel mic se învoi bucuros, căci mîncarea pisicilor îi era pe plac. Slujba era ușoară, dar ciudată. Stăpîna Ahavți avea doi cotoi și patru pisici. În fiecare di-

mineață, Muc cel mic le pieptăna blana și le dădea cu pomezi scumpe. Cînd stăpîna pleca de acasă, Muc se îngrijea de pisici: le punea străchinuțe cu mîncare, și noaptea le culca pe perine de mătase și le învelea cu macate de catifea. Stăpîna Ahavți avea și cîțiva căței; pe aceștia însă nu-i alinta ca pe pisicile ei, pe care le iubea de parcă ar fi fost propriii ei copii.

Muc cel mic trăia aici tot atit de singuratic ca și în casa părintească: nu dădea ochi cu altcineva decît cu stăpîna lui — încolo se învîrtea ziulica toată numai între cîini și pisici. O vreme a dus-o bine: mîncare, cît îi trebuia, iar treabă, puțină. Bătrîna se arăta îndeajuns de mulțumită de sluga ei. Pe zi ce trecea, pisicile deveneau însă tot mai zvăpăiate: se zbenguiau și zburdau prin odăi ca niște zănatice, răsturnau tot ce le ieșea în cale, spărgeau vase din cele mai frumoase; de cum simțeau însă pe scară pașii stăpînei Ahavți, se ghemuiau pe perinuțele lor și mișcau din coadă, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. La vederea harababurii din casă, stăpîna Ahavți se făcea foc și pară, și toată vina o arunca pe Muc. Degeaba căuta el să se dezvinovățească. Mironosițelor de pisici ea le dădea mai multă crezare decît jurămintelor de nevinovăție ale unei slugi.

Muc cel mic era tare mîhnit — nu-și aflase norocul nici de astă dată; se gîndi să părăsească slujba aceasta. Încă din cea dintîi călătorie a lui văzuse cît de amar e traiul fără bani și de aceea hotărî să-și dobîndească într-un fel oarecare simbria, căci stăpîna Ahavți de făgăduit i-o făgăduia, dar de dat nu i-o dădea. Se găsea în casa stăpînei Ahavți o cămară totdeauna încuiată, în care Muc nu intrase

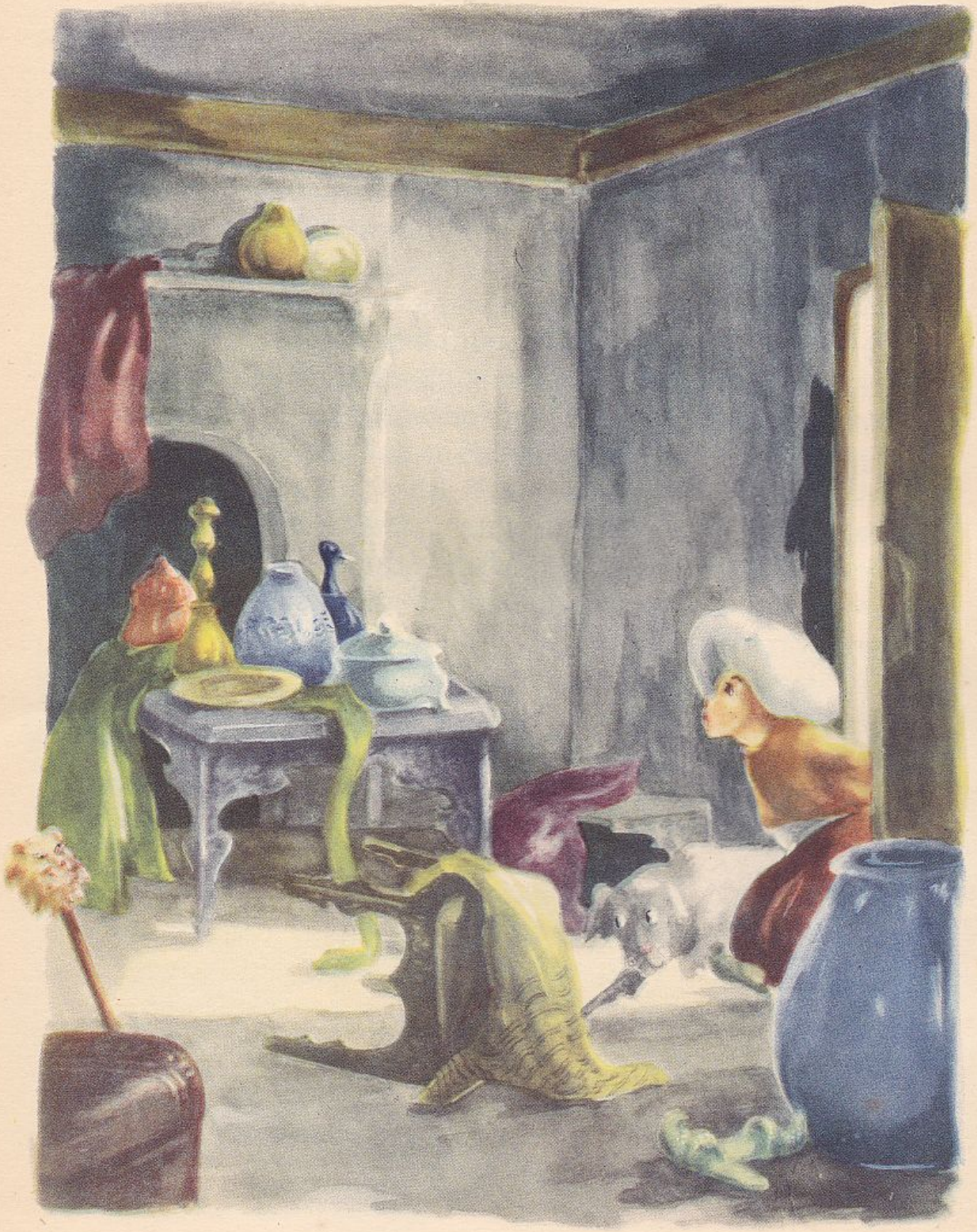

niciodată. O auzise de multe ori pe stăpînă-sa cotrobăind pe acolo și tare-ar fi vrut Muc să afle ce taine ascunde. Acuma, stînd și chibzuind cum să-și facă rost de bani pentru drum, numai ce-i veni în minte cămara cea ferecată. Nu cumva o fi tăinuită acolo vreo comoară? Dar ușa era bine zăvorîtă și nu era chip să ajungi la comoară.

Într-o dimineață, după ce stăpîna Ahavți plecă de acasă, un cățeluș vitregit de ea — și care îl îndrăgise pe Muc pentru bunătatea lui — îl apucă pe băiat cu dinții de șalvari și începu să-l tragă, de parcă i-ar fi făcut semn să se ia după el. Muc, căruia îi plăcea să se joace cu cățelușul, îl urmă. Ajunse în odaia de culcare a stăpînei Ahavți, înaintea unei ușițe pe care el n-o băgase în seamă pînă atunci. Ușa era întredeschisă. Cățelușul intră, Muc — după el, și nu mică îi fu mirarea cînd se trezi în încăperea rîvnită. În zadar căută el bani prin toate ungherele — nici urmă de așa ceva. Straie vechi, vase, care de care mai năstrușnice, erau împrăștiate peste tot. Mai cu osebire îi atrase privirea un vas de cleștar cu izvoade meșteșugite. Îl ridică, îl întoarse pe toate părțile... dar, vai! Vasul avea un capac așezat ușor deasupra și, din nebăgare de seamă, Muc scăpă capacul care se făcu țăndări.

Băiatul înlemni de spaimă. Soarta îi era pecetluită. Trebuia să fugă cît mai grăbnic, dacă nu voia ca bătrîna să-l snopească în bătăi. Înainte de a pleca, Muc își aruncă privirea spre lucrurile stăpînei Ahavți — doar-doar o găsi ceva de trebuință! Ochii i se opriră asupra unor conduri mari, mari de tot. Nu erau prea frumoși, dar papucii pe care îi avea el în picioare se făcuseră ferfeniță; afară de asta, condurii îl atrăgeau și pentru faptul că erau mari, și

el nădăjduia că în felul acesta oamenii îl vor socoti şi pe el un bărbat în toată firea. Îşi zvîrli cît colo vechii lui papuci şi încălţă condurii cei mari. Într-un colţ era rezemat un toiegel cu măciulia ca un cap de leu; stătea acolo fără nici o întrebuinţare. Îl luă şi pe el şi o zbughi din cameră. Alergă spre odăiţa lui, îşi îmbrăcă mica feregea, strînse mai tare turbanul moştenit de la tatăl său, şi după ce-şi înfipse hangerul în brîu, o luă la sănătoasa cît îl ţineau picioarele. Din casă în uliţă, din uliţă afară din cetate, fugea, fugea mincînd pămîntul; abia de-şi mai trăgea, bietul de el, sufletul. De cînd era nu alergase atît de iute — îl împingea parcă o putere nevăzută şi îi era cu neputinţă să se mai oprească. Îşi dădu seama că nu e lucru curat cu condurii — zbura cu ei, nu altceva. Cercă în fel şi chip să se

oprească, dar în zadar. Deznădăjduit începu să strige, de parcă ar fi strunit niște cai:

— Prr... Ho... Prrr!

Ca prin farmec condurii se opriră, iar Muc se trînti, istovit, la pămînt.

Mult s-a mai bucurat Muc cel mic cu condurii lui! Așadar, tot dobîndise el ceva de pe urma slujbei sale — se alesese cu un lucru care să-l ajute în căutarea norocului. Bucuros, dar sleit de puteri, Muc adormi degrabă: trupul lui micuț avea un cap — nu glumă, și nu-i era ușor de loc să și-l țină pe umeri. În vis i se arătă prietenul lui, cățelușul stăpînei Ahavți, cel care-l ajutase să găsească condurii; se făcea că-i spune:

— Dragul meu Muc, nu știi să dai condurilor o întrebuințare cu fólos: de ai să te răsucești cu ei de trei ori pe un călcîi, ai să zbori unde vrei; iar cu toiegelul ai să găsești comori, căci acolo unde se află ascuns aur, toiegelul ciocănește de trei ori în pămînt: iar acolo unde se află argint, numai de două ori. Așa visă Muc cel mic. Cînd se trezi își aminti de visul lui năstrușnic și se gîndi să facă o încercare. Încălță condurii, ridică piciorul și începu să se răsucească pe călcîi. Oricine ar încerca să se învîrtească de trei ori în șir pe un călcîi, încălțat cu niște conduri uriași, nu s-ar mira că o asemenea ispravă Muc n-a izbutit s-o facă dintr-o dată; și apoi, mai trebuie pus la socoteală și capul lui greu, care-l trăgea ba într-o parte, ba în alta.

Sărmanul pitic căzu de cîteva ori cu nasul în pămînt, dar nu se dădu bătut: se mai apucă o dată, și încă o dată de aceeași treabă, pînă ce izbuti. Se învîrti apoi

ca o sfîrlează pe un călcîi și își dori să ajungă undeva pe aproape, într-un oraș mare. Nici n-apucă bine să-și isprăvească gîndul, că se înălță în văzduh, purtat de condurii năzdrăvani, care vîsleau prin nori atît de iute încît, pînă să se dezmeticească, Muc se trezi într-o piață întinsă, cu o mulțime de tarabe, printre care forfotea o sumedenie de oameni. Colindă el încolo și încoace, pînă socoti că e mai cuminte s-o ia pe ulițe mai neumblate, căci prin piață, în înghesuială, îl călcau pe conduri ba unul, ba altul. Mai, mai să-l dea grămadă! În învălmășeală, hangerul său ascuțit împungea oamenii, așa încît cu chiu cu vai prichindelul scăpă nebătut. Muc cel mic începu să chibzuiască cum și-ar putea agonisi cîțiva bănuți. E drept că avea un toiegel care îi descoperea comorile ascunse, dar cum să dea

el de un asemenea loc în care să fie îngropat aur şi argint? La nevoie, ar fi putut face şi altceva: să-şi arate oamenilor făptura lui hazlie, şi aşa să cîştige bani; era însă prea mîndru ca s-o facă. Pînă la urmă, tot de iuţeala picioarelor sale îşi aduse aminte. Cu condurii năzdrăvani ar putea să-şi agonisească cele de trebuinţă — îşi zise el — şi hotărî să intre undeva în slujbă ca ştafetă. Socotind că împăratul din această cetate plăteşte o astfel de slujbă mai bine ca oricare altul, află unde este palatul lui. Un străjer, care stătea de veghe la porţile palatului, îl întrebă pentru ce-a venit. Auzindu-l pe Muc că e în căutarea unei slujbe, îl trimise la păzitorul robilor. Muc îi spuse şi acestuia, fără zăbavă, păsul lui: cum că ar vrea şi el să intre în slujbă, ca ştafetă a împăratului. Păzitorul robilor cătă lung la el şi spuse:

— Cu picioarele tale lungi de o şchioapă, vrei să slujeşti ca ştafetă a împăratului? Piei din faţa mea! N-am chef să-mi pierd timpul cu toţi zănaticii!

Muc cel mic stărui însă, spunînd că e gata să se ia la întrecere cu cea mai bună ştafetă împărătească. Vorbele lui îi părură nespus de hazlii păzitorului de robi, care porunci ca, pînă în seară, să fie pregătit totul pentru întrecere. După ce îl duse pe Muc la bucătărie şi porunci să i se dea să mănînce şi să bea pe săturate, păzitorul de robi se înfăţişă împăratului şi-i povesti despre ciudatul omuleţ şi despre cererea lui. Împăratul, un om hitru, se bucură că păzitorul de robi îl oprise pe Muc la curte — va avea astfel prilejul de-a petrece puţin pe socoteala piticului. Porunci apoi să se rînduiască toate cele de trebuinţă pe pajiştea din spatele palatului, pentru ca întreaga curte să poată lua parte

la întrecere. După ce îi mai aminti o dată să-l îngrijească bine pe pitic, împăratul dădu de veste prinților și prințeselor de la curte despre alergarea care urma să aibă loc în seara aceea. Aceștia la rîndul lor trimiseră vorbă curtenilor. Vestea se răspîndi îndată și, cînd se înseră, toată curtea era adunată, cu mic, cu mare, pe pajiștea unde fusese înălțată o podină, pentru ca lumea să poată vedea cum aleargă piticul cel lăudăros.

Împăratul se sui pe podină înconjurat de fiii și fiicele sale, iar Muc cel mic păși pe pajiște și făcu o temenea în fața înălțimilor lor. Prichindelul fu întîmpinat cu chiote și rîsete. Năstrușnică făptură! Un trup nevolnic, un cap mare, șalvari largi, un hanger lung înfipt într-un brîu lat, picioare mici încălțate cu conduri uriași — cum să nu te pufnească

rîsul la vederea lui. Dar Muc cel mic nu se fîstîci de loc la auzul rîsetelor. Mîndru, rezemat în toiegelul său, își aștepta potrivnicul. După dorința lui Muc, păzitorul de robi alesese pentru întrecere pe cel mai bun alergător al împăratului. Acesta se înfățișă de asemenea pe pajiște și amîndoi, Muc și alergătorul, stăteau și așteptau semnalul de pornire. Potrivit rînduielii, cînd prințesa Amarța ridică vălul, amîndoi zvîcniră din loc, pornind de-a lungul pajiștei ca două săgeți slobozite din același arc.

La început, Muc fu întrecut cu mult de potrivnicul lui, apoi însă, cu condurii săi zburători, îl ajunse din urmă cît ai clipi din ochi, îl întrecu și ajunse la țintă

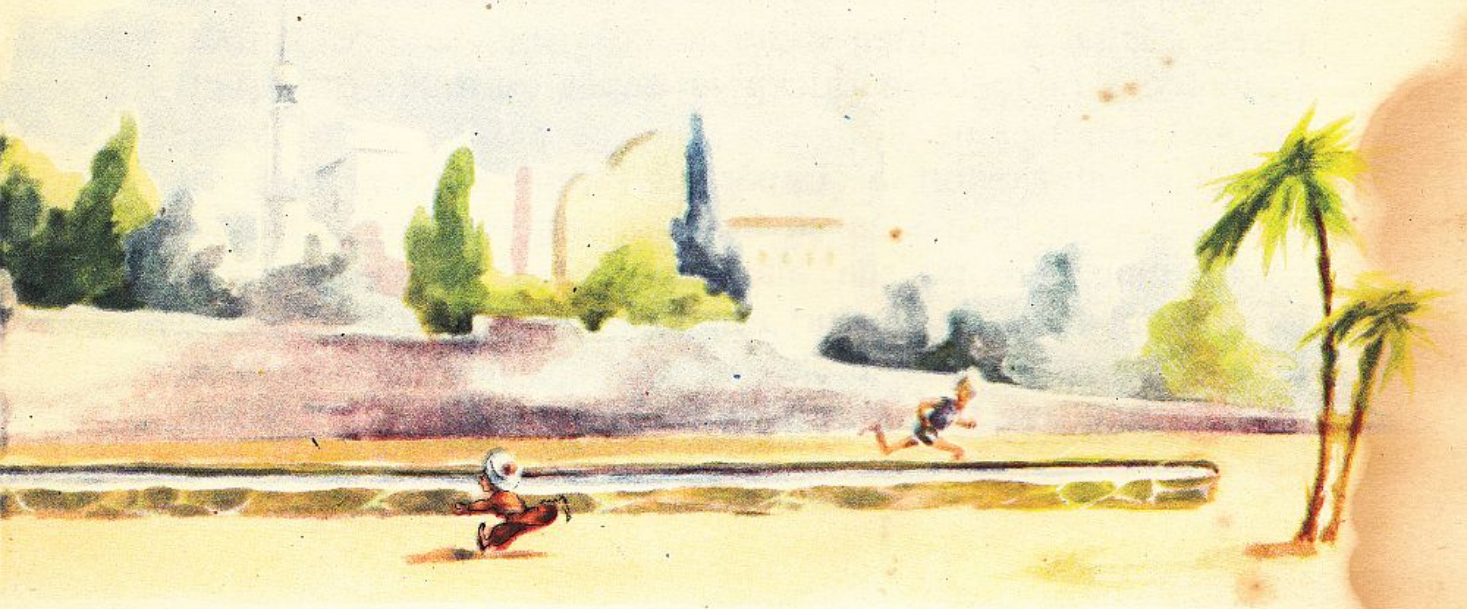

în vreme ce celălalt se apropia, gîfîind. Privitorii fură cuprinşi de o mare mirare; se aşternu o tăcere adîncă; abia cînd împăratul începu să bată din palme, mulţimea izbucni în chiote şi strigăte: „Trăiască Muc cel mic, învingătorul!“

Muc cel mic fu adus în faţa împăratului. Aruncîndu-se la picioarele acestuia, el îl rugă: „Înălţimea tal Am făcut dinaintea luminatei tale feţe numai o încercare a meşteşugului meu. Binevoieşte a îngădui să mi se dea o slujbă de ştafetă la curtea înălţimii talel“ Împăratul grăi: „Muc, tu vei fi ştafeta mea de frunte; vei sta aproape de împăratul tău, vei primi simbrie o sută de galbeni pe an şi vei mînca la masă cu cei mai de seamă slujitori ai mei.“

Muc cel mic crezu că de astă dată își găsise norocul. Era plin de voie bună. Se bucura de mare trecere la împărat, căci îi îndeplinea treburile cele mai tainice și mai grabnice și pe toate le ducea la capăt cu multă grijă și cu nespusă repeziciune.

Ceilalți slujitori ai împăratului nu-l vedeau însă cu ochi buni: nu le plăcea să împartă bunăvoința stăpînului cu un pitic care nu știa altceva decît să alerge. Puneau la cale tot felul de uneltiri împotriva lui, dar toate dădeau greș, căci împăratul arăta o încredere nemărginită celei dintîi ștafete ale sale care-i ducea toate veștile de taină. (La asemenea înaltă cinstire ajunsese Muc.)

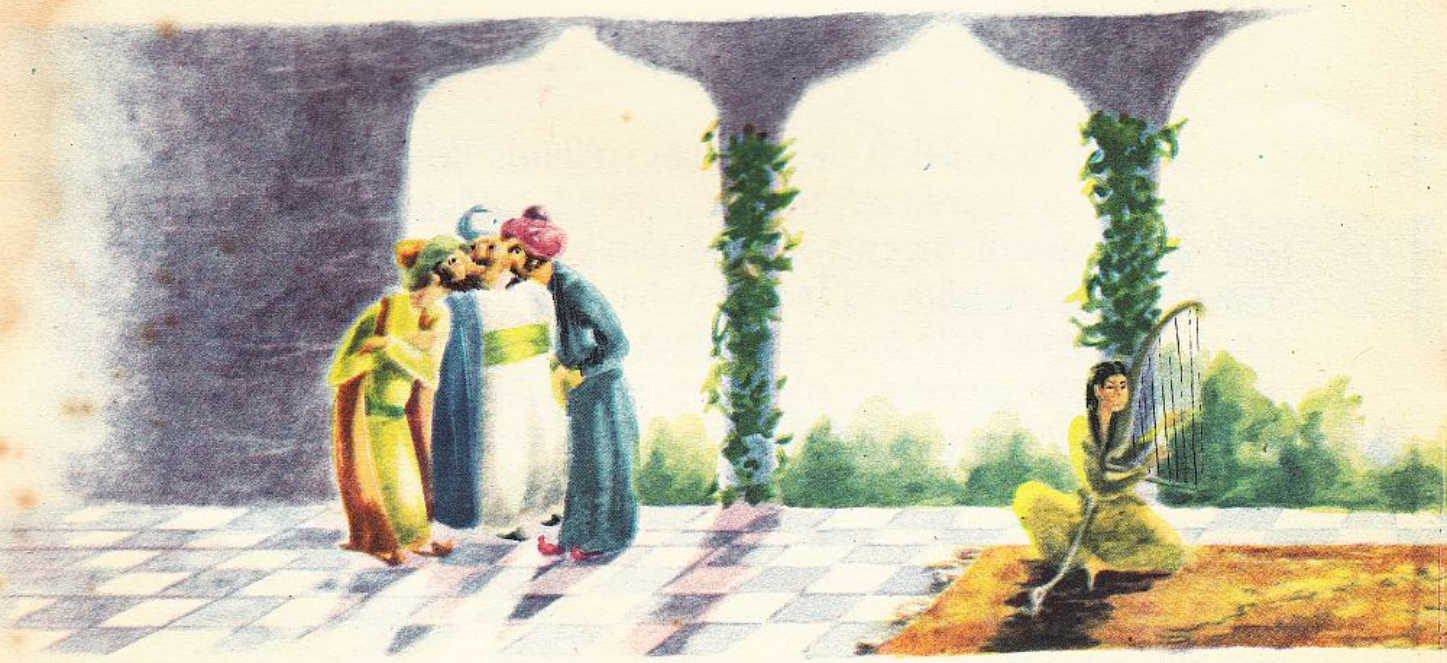

Muc știa despre toate aceste uneltiri, dar avea o inimă prea blîndă ca să se răzbune; chibzuia cum să se facă mai folositor dușmanilor săi, pentru ca ei să-l îndrăgească. Își aduse aminte de toiegel, de care, în prea marea sa fericire, uitase. Dacă ar afla o comoară, își zicea Muc, curtenii ar ține mai mult la el. Auzise șoptindu-se de mai multe ori că pe vremuri, cînd năvăliseră dușmanii în țară, tatăl împăratului și-ar fi îngropat multe din comorile sale; se mai spunea că bătrînul a purces din astă-lume fără a apuca să destăinuiască fiului său unde era taina lor. De atunci, Muc nu mai pleca fără toiegel, nădăjduind că într-o zi avea să dea de locul unde se afla ascunsă

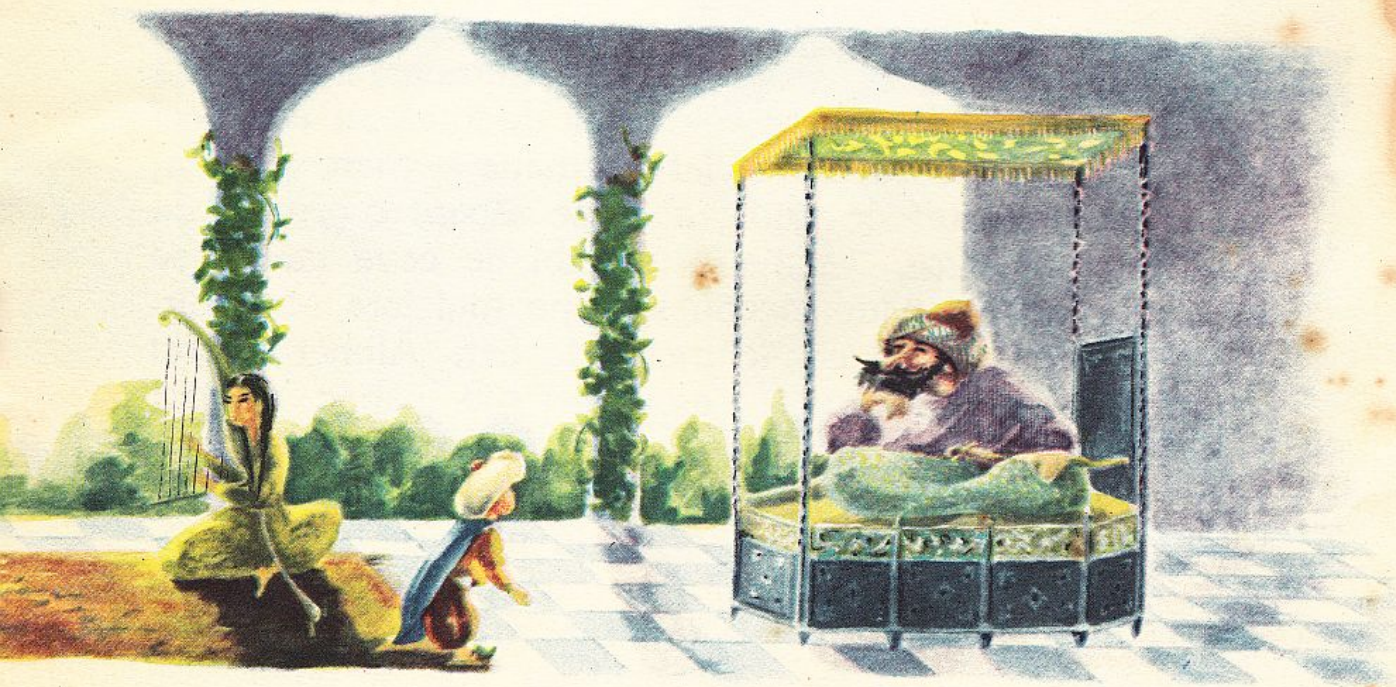

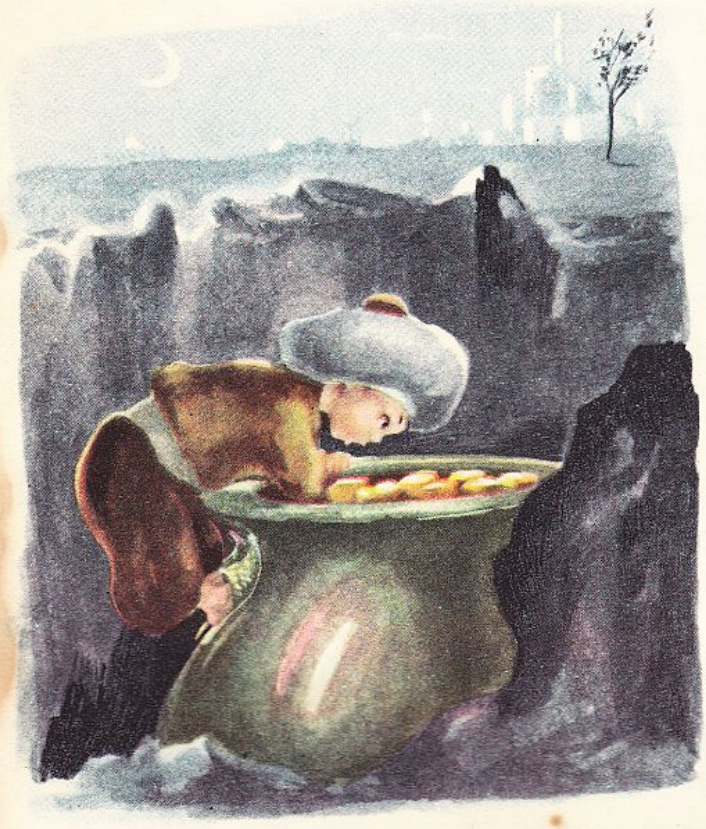

comoara bătrînului împărat. Într-o seară, plimbîndu-se prin grădina palatului, ajunse departe, într-un colț răzleț și, deodată, simți că toiegelul îi saltă în mînă și prinde să ciocănească de trei ori în pămînt. Pricepu numaidecît despre ce era vorba. Scoase hangerul, crestă cu el pomii dimprejur, ca să cunoască locul, și se furișă înapoi spre palat; făcu rost de o cazma și așteptă să se înnopteze.

Comoara îi dădu însă mult de furcă lui Muc cel mic. Brațele lui erau firave, iar cazmaua — mare și grea; după două ceasuri de trudă, abia de săpase o groapă de doi coți. În sfîrșit, cazmaua se izbi de ceva tare și se auzi un zăngănit. Muc începu să sape mai iute, mai îndîrjit, pînă dădu de un capac mare, de fier. Atunci coborî în groapă să vadă ce se ascunde sub capac și găsi o oală plină cu galbeni. Dar cu slabele-i puteri nu putu să ridice oala, așa că își umplu mai întîi buzunarele cu galbeni, vîrî și în brîu, puse și în mica lui feregea, făcînd din ea o legătură plină cu aur, pe care abia putu s-o ia în spinare. Acoperi la urmă cu grijă ce mai rămase. Avea noroc de conduri, căci altfel nu s-ar fi putut urni

din loc cu atîta aur. Ajunse într-o clipă la palat, se strecură în iatacul său și piti galbenii sub pernele divanului.

Muc cel mic era încredințat că, stăpînind atîta bănet, toți dușmanii săi de la curte o să-i fie de acum înainte cei mai buni prieteni. Cît de neștiutor în ale vieții era bietul Muc, crezînd că prietenii adevărați prin aur se dobîndesc... Vai! Mai bine și-ar fi gătit condurii de drum, și-ar fi luat în spinare bocceaua cu aur și s-ar fi făcut nevăzut.

Aurul pe care-l dăruia în dreapta și în stînga îi făcu pe ceilalți curteni să-l pizmuiască și mai mult.

— Face bani falsi, zicea marele bucătar Ahuli.

— Îl înșeală pe împărat, scrîșnea păzitorul de robi Ahmet.

Dar dușmanul său cel mai aprig, vistiernicul, care, pesemne, nu o dată dăduse iama cu mîna-i prea lungă prin vistieria împărătească, spuse pe șleau:

— E un hoț.

Se sfătuiră cu toții și, într-o bună zi, Korhuț, marele paharnic, se înfățișă mîhnit la împărat. Amărăciunea i se citea pe față, așa că împăratul îl întrebă de îndată ce are pe suflet.

— Vai! răspunse el, sînt tare îndurerat, căci am pierdut bunăvoința stăpînului meu.

— Ce vorbe sînt astea, Korhuț? îl întrebă împăratul. De cînd n-am mai lăsat să strălucească soarele mărinimiei mele asupra ta?

Marele paharnic îi răspunse că împăratul îl copleșește cu aur pe căpetenia ștafetelor, iar preacredincioșilor săi sfetnici nu le mai arată milostivirea sa.

Mult se minună împăratul la auzul ăstor vorbe și porunci să i se dea seama îndată despre galbenii pe care-i

împarte Muc în dreapta și în stînga. Uneltitorii îi strecurară lesne în minte bănuiala că Muc ar fi furat aurul din vistieria țării. Așa ceva se brodea de minune pentru vistiernic, căci nu-i prea plăcea să dea socoteală de banii vistieriei. Împăratul porunci ca Muc să fie urmărit în taină, spre a fi prins asupra faptului. În noaptea ce urmă acestei nefericite zile, Muc luă cazmaua — aurul scos era pe sfîrșite din pricina dărniciei sale — și se furișă în grădina palatului, spre comoara

tăinuită. Străjerii, în frunte cu marele bucătar Ahuli și cu vistiernicul Arhat, îl urmăriră pas cu pas și, în clipa cînd lua galbeni din oală și își umplea feregeaua, se năpustiră asupra lui, îl legară zdravăn și-l duseră în fața împăratului. Împăratul, nemulțumit fiindcă-l treziseră din somn, întîmpină plin de mînie pe cea dintîi ștafetă a sa și îi puse bietului Muc tot felul de întrebări. La picioarele împăratului zăcea oala dezgropată, cazmaua și feregeaua plină cu aur. Vistiernicul spuse că atît el, cît și străjerii l-au văzut pe Muc cum se trudea să îngroape oala în pămînt.

Împăratul îl întrebă pe Muc dacă e adevărată învinuirea ce i se aduce și îi ceru să mărturisească de unde anume a luat aurul pe care voia să-l îngroape în grădină.

Muc cel mic, știindu-se nevinovat, spuse că el găsise ulcica cu aur în grădină și că nu voia nicidecum s-o îngroape, ci, dimpotrivă, s-o dezgroape.

La auzul acestor vorbe, toți cei de față izbucniră într-un rîs cu hohote, dar împăratul se făcu foc în

fața acestei uriașe neobrăzări a lui Muc cel mic și strigă :

— Nevrednicule, cum, după ce ai furat, mai vrei să-l și minți prostește și mîrșav pe stăpînul tău? Vistiernice Arhat, răspunde! Acest aur lipsește din vistieria mea?

Vistiernicul arătă că lucrul e neîndoielnic. Ba, mai mult, și-a dat seama că lipsește aur, nu de puțină vreme, din vistieria împărătească. Poate să jure că Muc este hoțul.

Împăratul porunci ca Muc cel mic să fie ferecat în lanțuri și zvîrlit în turn, iar vistiernicului îi dădu aurul pentru a-l pune la loc în vistierie. Vesel de izbînda lui, Arhat plecă acasă, unde își numără galbenii sclipitori; omul acesta

mîrşav nu spuse însă niciodată nimănui că pe fundul oalei găsise un răvaş în care era scris:

„Vrăjmaşul a năvălit în ţară. De aceea ascund aici o parte din vistieria mea. Blestemul împărătesc să-l ajungă pe cel care va găsi aurul şi nu-l va da de îndată fiului meu!

Sadi Împărat."

În temniţa sa, Muc cel mic era frămîntat de gînduri negre; ştia prea bine că cel care-l fură pe împărat e osîndit la moarte, totuşi nu voia să dea în vileag faţă de împărat taina toiegelului. Vezi bine, se temea ca împăratul să nu-i răpească toiegelul şi condurii. Din păcate, condurii năzdrăvani nu-i puteau veni într-ajutor, căci, ferecat în lanţuri cum era, oricît s-ar fi zbătut, de răsucit pe călcîi nu se putea răsuci. A doua zi, cînd i se vesti însă osînda la moarte, chibzui că tot mai bine ar fi să trăiască fără toiegelul fermecat decît să-l păstreze şi să moară; trimise vorbă împăratului că-l roagă să-i îngăduie o întîlnire tainică şi îi dezvălui însuşirile toiegelului său. Mai întîi, împăratul nu-l crezu, dar Muc făgădui că, de nu va fi omorît, îl va încerca în faţa lui. Împăratul îi dădu cuvîntul său împărătesc că-l va lăsa în viaţă dacă se adeveresc spusele lui şi porunci să se îngroape în pămînt nişte galbeni, fără ştirea lui Muc. Îi ceru apoi să găsească galbenii cu toiegelul său. Cît ai clipi din ochi, toiegelul ciocăni de trei ori în pămînt pe locul cu pricina şi numaidecît aurul fu scos la iveală. Împăratul înţelese că vistiernicul îl înşelase şi, după obiceiul

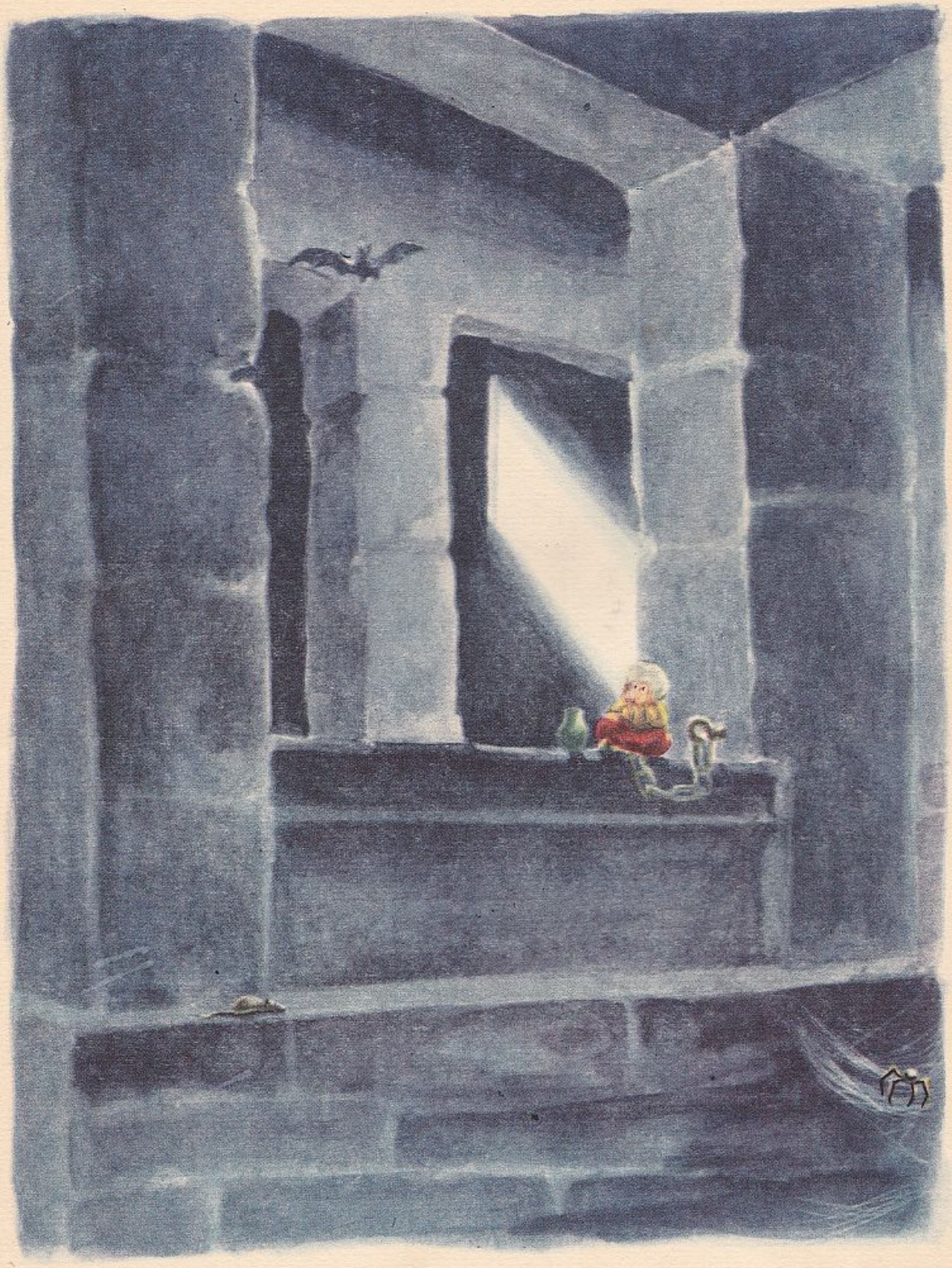

locului, îi trimise un ştreang de mătase, ca să-şi facă singur seama. Cît despre Muc cel mic, îi spuse:

— E drept că ţi-am făgăduit viaţa, dar se pare că nu stăpîneşti numai taina acestui toiegel şi, dacă n-ai să mărturiseşti de unde vine puterea ta de a alerga ca nimeni altul, vei rămîne întemniţat pînă la sfîrşitul vieţii tale.

Muc se săturase de temniţă numai după o singură noapte petrecută în turn. De aceea îi mărturisi împăratului că tot meşteşugul său stătea în condurii năzdrăvani, fără a spune că, pentru a-i folosi, era nevoie să te învîrteşti de trei ori pe călcîi. Împăratul făcu şi el o încercare; încălţă condurii şi numaidecît o luă la goană prin grădină. Ar

fi dat orice să se oprească, dar nu cunoștea taina condurilor, iar Muc cel mic, bucuros că se poate răzbuna, îl lăsă să fugă, să fugă, pînă îl văzu căzînd la pămînt fără cunoștință.

Cînd își veni în fire, împăratul se mînie cumplit pe Muc cel mic, care îl lăsase să alerge pînă era aproape să-și dea sufletul:

— Am făgăduit să te scot din temniță și să-ți las viața, dar, dacă nu vrei să fii spînzurat, să piei din țara mea în douăsprezece ceasuri.

Porunci apoi ca toiegelul să fie încuiat, împreună cu condurii, în vistieria sa.

Mai sărac ca oricînd, Muc cel mic porni la drum, blestemîndu-și prostia care-l făcuse să tragă nădejde că putea dobîndi un loc de frunte la curtea împărătească.

Țara din care fusese gonit nu era prea întinsă, așa că, după opt ceasuri, se afla peste hotare, deși mergea tare greu fără condurii lui dragi.

Trecînd hotarul, părăsi drumul mare pentru a se adînci într-o pădure deasă unde voia să trăiască de atunci încolo, departe de lume, căci nespus îl mai mîhniseră oamenii. În inima pădurii găsi un loc pe placul său: un pîrîu limpede, străjuit de smochini mari, umbroși și o pajiște cu iarbă moale care îl îmbia să rămînă acolo. Se trînti jos, hotărît să stea așa, nemîncat, și să-și aștepte sfîrșitul. Copleșit de aceste gînduri negre, Muc adormi. Cînd se trezi însă, foamea îi dădea ghes, și se gîndi atunci că e prea chinuitor să mori de foame și că mai cuminte ar fi să caute primprejur ceva de-ale gurii.

În pomul sub care îl furase somnul zări niște smochine atît de frumoase, că-i lăsă gura apă. Se urcă în pom, culese cîteva și le mîncă cu poftă. Apoi coborî spre pîrîu ca să-și potolească setea. Dar tare se mai sperie cînd în oglinda apei își zări capul împodobit cu două urechi uriașe și cu un nas gros și lung. Uluit,

își apucă urechile cu mîinile și într-adevăr urechile erau lungi, mai lungi de un cot.

„Urechi de măgar! Așa-mi și trebuie, strigă el înciudat, căci i-am dat norocului cu copita, ca un măgar!“ Se plimbă încolo și încoace pe sub pomi și, cînd i se făcu iarăși foame, culese din nou cîteva smochine — altceva tot nu găsea de mîncare pe acolo. După ce se sătură de smochine, lui Muc îi veni în minte că ar putea să-și ascundă urechile sub turbanul său mare, ca să nu arate atît de caraghios. Dar cînd se pipăi la cap, își dădu seama că urechile cele lungi pieriseră. Se îndreptă în grabă spre pîrîu, pentru a se încredința că-i adevărat: își văzu chipul său obișnuit, dintotdeauna; nasul cel lung și hîd pierise și el. Acum, micul Muc pricepu cum s-au petrecut lucrurile: nasul și urechile i se lungiseră din pricina smochinelor pe care le luase din pomul cel dintîi, iar smochinele din cel de al doilea pom îl lecuiseră; și mai înțelese că soarta milostivă îi dăruise din nou o putere prin care să-și dobîndească fericirea. Culese deci din amîndoi pomii atîtea smochine cîte putea duce și se întoarse în țara pe care

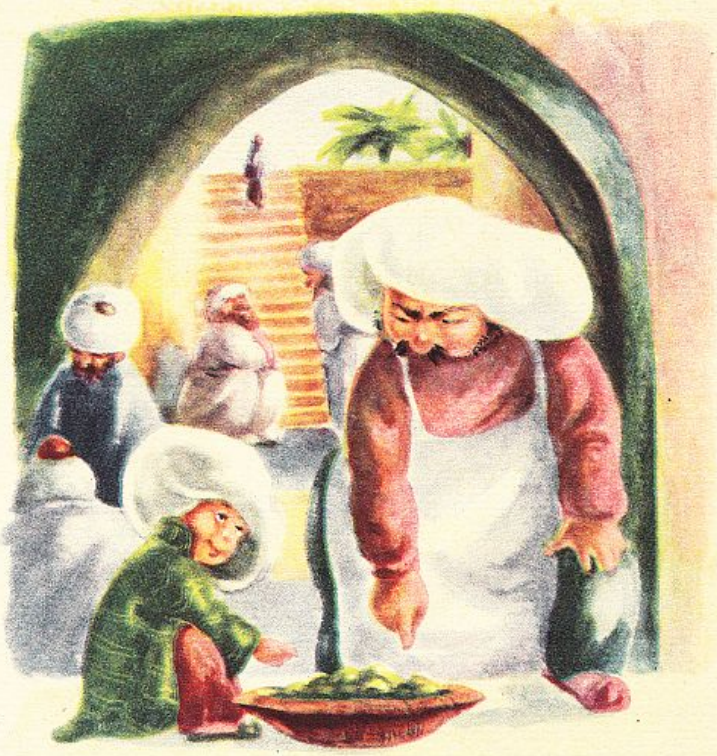

o părăsise nu de mult. În cel dintîi tîrg care-i ieși în cale își schimbă straiele ca să nu-l cunoască cineva și merse mai departe spre cetatea împărătească.

Era tocmai vremea cînd poamele încep să dea în pîrg. Muc cel mic știa că marele bucătar cumpără bucuros astfel de bunătăți pentru ospățurile împărătești și de aceea aștepta la porțile palatului. Nu trecu mult și marele bucătar ieși în curte. Cercetă mărfurile negustorilor adunați la porțile palatului și îi căzură ochii pe coșulețul lui Muc.

— O! Ce trufandale! spuse el. Cu siguranță că vor fi pe placul înălțimii sale. Cît ceri pentru tot coșulețul?

Muc cel mic ceru un preț potrivit și făcură tîrgul. Marele bucătar dădu coșul unui rob și plecă mai departe. Pînă una alta, Muc se făcu nevăzut, căci se temea că peste puțină vreme vînzătorul a cărui marfă era pricina năpastei care avea să dea peste capetele celor de la curte va fi căutat și osîndit.

La masă, împăratul se arătă foarte vesel, nemaicontenind cu laudele pentru mîncările gustoase gătite de marele său bucătar și pentru grija cu care știa să aleagă

bunătățile cele mai anevoie de găsit. Dar marele bucătar zîmbea fudul, știind prea bine ce mai avea de adus la masă. De aceea aruncă din vîrful buzelor doar cîteva cuvinte: „Ei, urma alege!“ sau: „Om trăi și-om vedea!“ stîrnind uimirea prințeselor. În sfîrșit, porunci să fie aduse smochinele, frumoasele, îmbietoarele smochine, care fură întîmpinate de toți cei de față cu un „A-a-a-a!“

— Ce coapte sînt! Ce gustoase! se minună împăratul. Bucătare, ești un om și jumătate, ai dobîndit cu prisosință bunăvoința mea!

Spunînd aceste vorbe, împăratul — de felul său zgîrcit cu astfel de bunătăți — împărți cu mîna lui smochine mesenilor. Fiecare prinț și prințesă primi cîte două, fiecare doamnă de onoare, vizir și aga — cîte una; pe celelalte regele le puse dinaintea sa și începu să le înfulece cu lăcomie.

— Vai, tată, ce ciudat arăți! strigă deodată prințesa Amarța.

Toți priviră cu mirare spre împărat: pe cap îi crescuseră niște urechi uriașe, iar nasul i se lungise pînă peste bărbie. Se uitară apoi unii la alții uimiți, înspăimîntați, căci capetele tuturor erau gătite cu aceste podoabe ciudate.

E lesne de închipuit groaza de care a fost cuprinsă curtea. Fură chemați în grabă toți vracii din cetate, care se îmbulziră cu felurite hapuri și alifii; dar urechile uriașe și nasurile tot pocite rămîneau. Un vraci încercă să reteze urechile unuia din prinți; zadarnică treabă, căci ele îi crescură pe dată la loc.

În ascunzătoarea unde se pitise, Muc află despre toate cele întîmplate la palat și se hotărî să treacă la ac-

țiune. Din banii luați pe smochine, își cumpără un veșmînt ca de învățat, își lipi o barbă făcută din păr de capră și, astfel gătit, de puteai să juri că e un cărturar adevărat, se înfățișă la palat cu un paner de smochine în mînă. Vraciul cel străin ceru să i se îngăduie și lui să dea o mînă de ajutor celor căzuți în nenorocire. Curtenii îl primiră, fără prea multă încredere. Muc dădu unuia din prinți să mănînce o smochină și — minune! pipăindu-și urechile și nasul, prințul văzu că acestea erau ca și mai înainte, de mărime

obișnuită. Atunci împăratul, fără să spună o vorbă, îl luă de mînă pe Muc și se îndreptă cu el spre iatacul său. Acolo deschise o ușă ce dădea în vistierie și îi făcu semn lui Muc să-l urmeze.

— Iată! Aici se află comorile mele — spuse împăratul. Alege ce-ți dorește inima, numai scapă-mă de pacostea asta rușinoasă care a dat peste mine!

Vorbele acestea îi merseră la inimă lui Muc cel mic și-i răsunară în urechi ca viersul cel mai dulce. Îndată ce intrase, își zărise condurii năzdrăvani și toiegelul fermecat, dar umbla cu luare-aminte prin încăpere, prefăcîndu-se

uimit de comorile împărătești. Cum ajunse însă la condurii săi, îi încălță iute, apucă toiegelul, își smulse barba calpă și arătă împăratului chipul cunoscut a lui Muc cel prigonit de el.

— Împărat mîrșav! grăi el. Ai răsplătit credința slugii tale prin nedreptate. Rămîi osîndit să porți toată viața urechile acestea slute, care să-ți amintească în fiecare zi de Muc cel mic.

Și, vorbind astfel, se răsuci pe călcîi, își dori în gînd să plece îndată de acolo și nici n-apucă împăratul să strige într-ajutor că Muc era departe.

De atunci, Muc își duce traiul pe meleagurile noastre, un trai îndestulat, dar singuratic, căci e supărat pe oameni. După încercările prin care a trecut, Muc a dobîndit multă înțelepciune și, cu toată înfățișarea lui neobișnuită, e un om vrednic de laudă și nu de batjocură.

Aici se isprăvi istorisirea tatălui meu. Îmi păru rău că mă purtasem grosolan cu bunul pitic și tata mă iertă de a doua parte a pedepsei, care trebuia să urmeze. Le-am spus și prietenilor mei minunata poveste a vieții lui Muc și l-am îndrăgit cu toții atît de mult, încît nici unul n-a mai rîs de el. Ba, dimpotrivă, de atunci înainte l-am socotit vrednic de cinstire, făcînd totdeauna în fața lui temenele adînci, de parcă ar fi fost un cadiu sau un muftiu.

Lei 5,75

EDITURA TINERETULUI